

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Оглядові статті

УДК 378.147:619

ЦВІЛІХОВСЬКИЙ М.І., д-р біол. наук, академік НААН

БЕРЕЗА В.І., НЕМОВА Т.В., кандидати вет. наук

vetmed_nt@mail.ru

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ЗМІНА МЕТОДОЛОГІЧНИХ ОРІЄНТИРІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлені концептуальні основи методологічних і дидактичних змін і підходів у підготовці фахівця ветеринарної медицини освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр». Даються посилання на основні завдання вищої ветеринарної освіти та шляхи їх реалізації з метою удосконалення магістерських програм.

Ключові слова: методологія, дидактика, ветеринарна освіта

Суспільно-політичні зміни в державі обумовлюють необхідність створення адекватних соціально-педагогічних умов, серед яких найважливішою має бути процес утвердження в суспільстві пріоритетності сфери освіти. За твердженням багатьох науковців, вагомою ланкою наукового аналізу в теоретико-філософському обґрунтуванні становлення сучасної системи освіти є концепт перехідного періоду. Базовою категорією, що виступає в перехідному періоді, С.Б. Кримський [2] визначає розвиток як внутрішньодетермінований процес якісного перетворення певних орієнтирів, що включають речі, стани, події, явища та ідеальні цінності. Освіта виконує життєво важливу суспільну функцію, є ключовою ланкою і умовою існування суспільства, що підкреслюють у своїх дослідженнях С. Гончаренко, Ю. Мальований [1], О. Сидоренко [4] та ін.

Концептуальними основами зміни наукових підходів до існування людини в соціумі, всесвіті є міждисциплінарний науковий порядок, який отримав назву синергетика, або теорія хаосу, що виконує функцію нового світоглядного принципу [5]. Термін «синергетика» походить від старогрецького слова «синергія» – *співдія, співпраця*. Наукові пошуки в галузі педагогіки, визначення закономірностей педагогічної системи як однієї зі складних існуючих систем, відкритих і нестабільних, не може здійснюватись без урахування методології синергетики.

Як і в кожній складній системі, в системі ветеринарної освіти теж є протилежні тенденції, одні з яких складають позитивнотворчу основу і продукують цілісність її організації, а інші – деконструктивні, що перешкоджають функціонуванню її елементів. Проте, ці протилежні атрибутивні тенденції є необхідними для саморозвитку будь-якої системи освіти, оскільки їх взаємодія і визначає можливість та спрямованість розвитку. Головне – це розуміння в педагогічному колективі синергетичного підходу, що забезпечує більш ґрунтовну за суттю та повну за глибиною реалізацію основних дидактичних умов для організації навчально-виховного процесу з метою підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів «магістр» чи «бакалавр».

Зміна концептуальних дидактичних підходів до навчання у ветеринарній освіті стосується формування фахівця-особистості, який здатний усвідомлювати свою роль і місце в сучасному житті, нести відповідальність за власну діяльність.

Винятково важливою є роль педагога вищої школи в підготовці фахівця ветеринарної медицини освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», оскільки найважливішою цінністю та основним капіталом сучасного суспільства є людина-професіонал, що здатна до творчого пошуку, вмє орієнтуватися в інформаційних потоках, може повноцінно жити і працювати в умовах динамічних змін. При цьому слід зазначити, що досі багато навчальних закладів під час підготовки фахівців ветеринарної медицини спонукають студентів лише накопичувати знання, тоді як стратегічним завданням магістерської підготовки має бути готовність магістрів до самостійного життя та їх вміння самостійно створювати робочі місця, адже це є однією з вимог ринкової економіки. Крім того, в сучасних умовах розвитку суспільства статистика ілюструє значний ріст наукових даних і науково-технічної інформації в різних галузях знань, у тому числі й у ветеринарній медицині. Так, наприклад, нині обсяг знань з інформатики подвоюється кожні п'ять місяців.

У зв'язку з викладеним, педагогам вищих закладів освіти у підготовці фахівців ветеринарної медицини освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» слід перенести акцент із транслявання

(переказу і засвоєння) знань на вміння ці знання самостійно здобувати і використовувати, тобто студентів магістратури необхідно вчити, так би мовити, породжувати знання.

Так, наприклад, для клінічних дисциплін ветеринарної медицини методики дидактики мають використовуватись не для вивчення захворювань, як для бакалаврів, а з метою вирішення завдань щодо забезпечення здоров'я тварин через знання хвороб та використання інноваційних технологій. Звідси впливає необхідність у поступовому переході від навчальних програм до освітньо-інноваційних програм, де пріоритетними мають бути напрями, що пов'язані з:

- технологіями у ветеринарній медицині;
- створенням і аналізом виробничих ситуацій, у тому числі й складних, що виникають на практиці у різних сферах діяльності лікаря ветеринарної медицини;
- прогнозування і моделювання перспектив та можливостей, які відкриваються в майбутній діяльності лікаря ветеринарної медицини;
- розвитку здатності людини діяти відповідно до ситуації, а також у зв'язку з необхідністю бути відповідальним громадянином суспільства.

За зміни методологічних орієнтирів у підготовці лікарів ветеринарної медицини освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» на вищу ветеринарну освіту покладаються завдання – орієнтуватися на запити ринку праці і відповідати їм, аналізувати, прогнозувати, створення робочих місць з новими формами діяльності та зайнятості відповідно до умов часу, передбачати динаміку змін на ринку праці фахівців ветеринарної медицини, корегувати робочі освітньо-інноваційні програми для підготовки дипломованих магістрів, здатних створювати для себе й для інших робочі місця, сприяти розробці інноваційних ветеринарних проектів та нових ветеринарних підприємств тощо.

Для реалізації цих завдань необхідним є удосконалення магістерських програм з наданням студенту магістратури можливості широкого вибору дисциплін. Крім того, магістерські програми мають стимулювати студентів магістратури до самостійного навчання. Реалізація таких програм зробить вищу ветеринарну освіту більш фахово-універсальною і наближеною до конкретних вимог сучасності.

Ветеринарна освіта може бути корисною та ефективною лише тоді, коли головна увага буде приділятися тим методам, які заохочують навчання. Особливо корисним є практичний досвід, обмін ним і наслідування та навчання з використанням власного досвіду, експериментування, застосування так званих «кейсових методів» (створення та аналіз виробничих ситуацій, під час яких необхідно йти на ризик, роблячи «позитивні помилки»), творче вирішення проблем, використання зворотного зв'язку, інсценізації та рольових ігор, вплив позитивних зразків і навчання на негативному досвіді через взаємодію із зовнішнім реальним станом суспільно-господарського виробництва.

Незаперечним є той факт, що здійснювати підготовку магістрів ветеринарної медицини можуть ефективно лише успішні педагоги-науковці, які самі володіють новаторським хистом. Підготовка лікарів ветеринарної медицини освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» є досить складним завданням, оскільки сільськогосподарське виробництво – особливий вид творчості в організації та реалізації діяльності його галузей. Тому реально навчити майбутнього лікаря ветеринарної медицини освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальним дисциплінам можуть тільки ті особистості, які поєднують в собі фахівця з гарною теоретичною і практичною підготовкою в своїй галузі знань, і педагога, який володіє методикою навчання та педагогічною майстерністю. Досить важливим є й те, що навчати вони мають тих студентів магістратури, які від природи наділені певними рисами характеру.

Однією із важливих проблем у підготовці лікарів ветеринарної медицини освітньо-кваліфікаційного рівня «магістри» є пошук і добір потенційних студентів у магістратуру із випускників бакалаврату. Для ефективною реалізації магістерської підготовки фахівців ветеринарної медицини необхідно мати відповідне науково-методичне забезпечення навчального процесу та матеріально-технічну базу, а також можливість практичного стажування магістрантів в успішних господарствах, на підприємствах з інноваційними технологіями, де є юридично-правова основа для успішної діяльності і захист приватної власності та свобод людини.

Аналіз наукових досліджень ветеринарної освіти та педагогіки переконливо свідчить про характер процесу динамічних змін і трансформацій, що лежить в основі перехідного періоду на сучасному етапі. Виходячи із результатів аналізу змін методологічних орієнтирів, доцільним є реформаційні зрушення у системі ветеринарної освіти. Методологічною основою реформування ветеринарної освіти, визначення закономірностей перебудови педагогічної системи має бути теорія синергетики. Це, на нашу думку, щонайкраще визначає характерні особливості розвитку системи освіти, в т.ч. і ветеринарної, якій притаманні функціональна нестабільність, самоорганізація,

взаємопроникнення та нелінійність процесів розвитку. Базовою основою успішної реалізації освітніх нововведень у ветеринарній освіті має стати якісна підготовка науково-педагогічних кадрів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гончаренко С. Гуманізація і гуманітаризація освіти / С. Гончаренко, Ю. Мальований // Шлях освіти. – 2001. – № 2. – С. 2–7.
2. Кримський С.Б. Запити філософських смислів: Монографія / С.Б. Кримський. – К., 2003. – 263 с.
3. Образование в современном мире: состояние и тенденции / Под ред. М.И. Кондакова. – М.: Педагогика, 1986. – 248 с.
4. Сидоренко О. Проблеми гуманізації та гуманітаризації в освітній реформі в Україні // Вища освіта України. – 2001. – № 2. – С. 63–67.
5. Стенгерс И. Порядок из хаоса (новый диалог человека с природой) / И. Стенгерс, И. Пригожин. – М.: Наука, 1986. – № 7. – 386 с.

Смена методологических ориентиров ветеринарного образования

М.И. Цвилеховский, В.И. Береза, Т.В. Немова

В статье рассмотрены концептуальные основы методологических и дидактических изменений и подходов к обучению в ветеринарном образовании при подготовке врача ветеринарной медицины образовательного уровня «магистр». Представлены ссылки на основные задачи ветеринарного образования и пути их реализации с целью усовершенствования магистерских программ.

Ключевые слова: методология, дидактика, ветеринарное образование

The changes of methodological approaching to veterinary education

M. Zvilikhovskiy, V. Bereza, T. Nemova

The article highlights the conceptual basis of the methodological and didactic changes and approaches to learning in veterinary education in training veterinary educational qualification of "Master". References to the main task of higher veterinary education and ways of their implementation in order to improve master's programs.

Key words: methodology, pedagogy, veterinary education